

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยมุ่งศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียนในสถาบันสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยศึกษาจากผู้บริหารและครูผู้สอนเด็กก่อนวัยเรียน แต่เนื่องจากผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศยังมีผู้ศึกษาไว้น้อยมาก เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งลักษณะการศึกษาออกเป็น 6 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

- 1.1 คำจำกัดความ
- 1.2 ประเภท
- 1.3 ลักษณะบางอย่างของเด็กที่พอสังเกตได้
- 1.4 พฤติกรรมบางอย่างของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ไม่พัฒนาตามอายุ

2. การจัดการศึกษาพิเศษ

- 2.1 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาพิเศษ
- 2.2 ความหมายของการศึกษาพิเศษ
- 2.3 รูปแบบการจัดโรงเรียนการศึกษาพิเศษ
- 2.4 รูปแบบของโรงเรียนพิเศษ สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

3. หลักสัทธิพิเศษของเด็กก่อนวัยเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาอายุ 2 ปี 6 เดือน

- 6 ปี

3.1 หลักการสำคัญ

3.2 จุดมุ่งหมายสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

3.3 โครงสร้างและเนื้อหาแนวการจัดประสบการณ์

3.4 การเรียนการสอน เด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

3.5 สื่อการเรียนการสอน

3.6 การวัดและประเมินผล

4. การคัดเลือกเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

4.1 หลักการสอนและซ่อมเสริม เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

4.2 เทคนิคการควบคุมชั้นเรียนให้ราบรื่น

5. สถาบันหรือหน่วยงานที่ให้การฝึกสอนอบรมเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทาง

สติปัญญา

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทาง

สติปัญญา

1. เด็กปัญญาอ่อน (เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา)

1.1 คำจำกัดความ

เด็กปัญญาอ่อน หมายถึง เด็กที่มีความสามารถทางปัญญาหรือเชาวน์ปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย มีปัญหาในการปรับพฤติกรรมอย่างเห็นได้ชัด และความบกพร่องนี้มักจะเกิดขึ้นในช่วง

หนังสือของเด็ก (กาญจนา 2534:145)

เด็กปัญญาอ่อน หมายถึง บุคคลที่มีพัฒนาการช้ากว่าคนปกติทั่วไปเมื่อวัดสติปัญญา โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานแล้ว ปรากฏว่ามีระดับสติปัญญาต่ำกว่าบุคคลทั่วไป เมื่อสังเกตจาก พฤติกรรม จะพบว่าบุคคลประเภทนี้มีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากบุคคลปกติทั่วไปในวัยเดียวกัน (ผดุง อารยะวิญญู 2533 : 31)

เด็กปัญญาอ่อน หมายถึง สภาวะที่พัฒนาการของจิตใจหยุดชะงัก หรือเจริญ ไม่เต็มที่ แสดงลักษณะเฉพาะโดยมีระดับปัญญาต่ำกว่าหรือด้อยกว่าปกติ พัฒนาการทางภาษาล่าช้า ความสามารถในการเรียนรู้มีน้อย มีความสามารถจำกัดในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม (วารั ภิระจิตร 2531:14) และ (Dever 1990:147-153) กล่าวถึงเด็กปัญญาอ่อน หมายถึง เด็กที่ต้องการการฝึกทักษะพิเศษเพื่อการพัฒนาการที่ดีขึ้น

1.2 ประเภท

วารั ภิระจิตร (2531:14-15) และ กาญจนา โภศนพิศิษฐ์กุล (2534: 145-146) กล่าวถึงการแยกประเภทของเด็กปัญญาอ่อนโดยแบ่งตามความสามารถทางสติปัญญา หรือเชาวน์ปัญญา (Intelligence quotient = IQ) แบ่งได้ 4 ประเภทด้วยกันตาม I.C.D.-9 ขององค์การอนามัยโลก 1978 ดังนี้คือ

1. ปัญญาอ่อนระดับรุนแรงมาก (ระดับสติปัญญา 0-20) เรียกว่าเป็นพวก Feeble minded หรือ Nursing Care หรือ Profound grade เด็กกลุ่มนี้ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้เลย ถึงได้ก็น้อยมาก ต้องได้รับการช่วยเหลือจากผู้อื่น เช่น พี่เลี้ยงครู พ่อแม่อยู่ตลอดเวลา จะมีลักษณะพูดไม่ได้ เรียนไม่ได้ ฝึกกิจวัตรประจำวันง่าย ๆ ได้เล็กน้อยมากหรือ อาจจะไม่ได้เลย

2. ปัญญาอ่อนระดับรุนแรงหรือขนาดหนัก (ระดับสติปัญญา 21-34) หรือ Severe grade เด็กกลุ่มนี้เรียนไม่ได้ แต่พอฝึกได้ในสิ่งง่าย ๆ เช่น การช่วยเหลือตนเอง แต่ต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือแนะนำจากครูผู้ปกครองหรือพี่เลี้ยงอยู่ตลอดเวลา เรื่องการช่วยเหลือตนเอง

ในเรื่องกิจวัตรประจำวัน การเข้าสังคม และการป้องกันอันตราย

3. ปัญญาอ่อนระดับปานกลาง (ระดับสติปัญญา 35-49) คือพวกที่เรียกว่า Moderate grade (Trainable TMR) เด็กพวกนี้มีระดับสติปัญญาที่สามารถฝึกหัดได้ เรียนลักษณะง่าย ๆ เกี่ยวกับการทำงาน การเข้าสังคม และการช่วยเหลือตนเอง

4. ปัญญาอ่อนระดับเพียงเล็กน้อย (ระดับสติปัญญา 50-70) คือที่เรียกว่า Mild grade (Educable EMR) เด็กกลุ่มนี้มีความสามารถใกล้เคียงกับเด็กปกติ แต่ต้องมีการช่วยเหลือในด้านการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม เด็กพวกนี้สามารถที่จะดำเนินชีวิตในสังคมได้และสามารถช่วยเหลือตนเองได้มากที่สุด

เด็กปัญญาอ่อนประเภท 1-3 นั้น มักมีลักษณะที่ปรากฏชัดตั้งแต่วัยเด็กเล็ก เพราะมักมีความผิดปกติทางด้านอื่น ๆ เช่น การเคลื่อนไหวช้า นั่งและเดินได้ช้ากว่าเด็กปกติ มีปัญหาทางการพูด เด็กปัญญาอ่อนบางคนอาจเดินไม่ได้หรือพูดไม่ได้ กล้ามเนื้อทำงานไม่ประสานกัน ไม่สนใจต่อตนเองและสภาพแวดล้อม น้ำลายไหล และอาจมีความบกพร่องทางด้านอื่น ๆ อีก

เด็กปัญญาอ่อน ประเภทที่ 1 และ 2 ช่วยตนเองไม่ได้

เด็กปัญญาอ่อน ประเภทที่ 3 อาจจะมีฝึกให้สามารถช่วยเหลือตนเอง เป็นต้นว่า ทำกิจวัตรประจำวันได้ สามารถเรียนได้เล็กน้อย และสามารถทำงานอาชีพง่าย ๆ ที่ไม่ต้องใช้ความสามารถทางสมอง

เด็กปัญญาอ่อน ประเภทที่ 4 อาจจะสามารถเรียนได้ในระดับประถมศึกษา

1.3 ลักษณะบางอย่างของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อายุ 2 ปี 6 เดือน ถึง 6 ปี ที่ไม่พัฒนาตามอายุ

จากศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติประเทศไทย (2529 : 138-295)

	อายุ 2-3 ปี	3-4 ปี	4-5 ปี	5-6 ปี
การเคลื่อนไหว	กระโดดสองขา พร้อมกันอยู่กับที่ โดยไม่ต้องช่วย ไม่ได้	เดินลากกล่องขนาด ใหญ่พอควรไป ข้างหน้าไม่ได้	ไม่สามารถปีนป่าย ได้คล่องแคล่ว	กระโดดขาเดียว 2-3 ครั้งไม่ได้
การใช้มือและตา	ร้อยลูกปัด 4 ก้อน ไม่ได้ภายใน 2 นาที	หมุนลูกบิด ประตูไม่เป็น	ถือ 3 ล้อไม่ได้	รับลูกบอลด้วย มือเดียวไม่เป็น
การเข้าใจภาษาและ การใช้ภาษา	เลียนแบบการลาก เส้นในแนวนอน ไม่ได้	แกะที่หนี้ออกจาก ห่อไม่ได้	เขียนรูปร่างกลม ไม่ได้	หยิบเมล็ดข้าวโพด หรือเมล็ดถั่วด้วย นิ้วหัวแม่มือกับนิ้ว อื่นทีละนิ้วไม่ได้
การเข้าใจภาษาและ การใช้ภาษา	ร้องเพลงง่ายๆสั้นๆ ไม่ได้	พูดตามประโยค ไม่ได้	ทำตามคำสั่งที่บอก ต่อกัน 3 อย่าง เช่น หยิบพิศมา ใหม่ ไปเปิด ประตูแล้วกลับ มานิ่งที่ ไม่ได้	ยังไม่รู้จักตอบคำ ถามประเภท สมมติว่าหากัด จะรู้สึกอย่างไร
สังคมและการ ช่วยเหลือตนเอง	ไม่รู้จักบอกเวลา หรือสิ่ง	ถอดเสื้อผ้าเอง ยังไม่ได้	ไม่ชอบเล่นกับเด็ก อื่น สมาธิการฟัง มีน้อย	ไม่สามารถเล่าเหตุ การณ์ที่ผ่านมา ให้ฟังได้

1.4 พฤติกรรมบางอย่าง ของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในชั้นเรียน
ที่พอสังเกตได้

มีพัฒนาการโดยทั่วไปช้า

มีความสามารถทางร่างกายด้อยกว่าเด็กปกติ

อวัยวะภายนอกบางส่วนมีรูปร่างผิดปกติ

กล่ามเนื้อทำงานไม่ประสานกัน

ไม่สามารถปรับตัวได้

ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กวัยเดียวกัน

มีพัฒนาการทางภาษาล่าช้า

ชอบเล่นกับเด็กที่มีอายุอ่อนกว่า

ไม่เข้าใจบทเรียน

ขาดความสนใจในบทเรียนและก่อปัญหาในห้องเรียน

ไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่เข้าใจบทเรียนและจดจำไม่ได้

กล่ามเนื้อทำงานไม่ประสานกัน แม้อายุถึงวัยที่ควรทำอะไรได้แล้ว (เช่น อายุ

6 ขวบ ยังลอกตัวเลขและตัวหนังสือจากกระดานดำไม่ได้)

เมื่ออายุถึงเกณฑ์เข้าโรงเรียน ยังไม่พร้อมที่จะอ่าน เขียน พูด

มีผลการเรียนต่ำในแทบทุกวิชา

มีช่วงความสนใจสั้นและขาดสมาธิในการเรียน

ขาดความสนใจในสภาพความเป็นไปได้โดยทั่วไปของห้องเรียน เมื่อเปรียบเทียบกับ

กับเด็กในวัยเดียวกัน

2. การจัดการศึกษาพิเศษ

2.1 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาพิเศษ

การจัดการศึกษาพิเศษให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษนี้ในต่างประเทศเป็นต้นว่า ในสหรัฐอเมริกา ได้ดำเนินการจัดตั้งมาตั้งแต่ประมาณปลายปี ค.ศ.1800 ปี นักการศึกษาชื่อ ซามูเอล กริดลีย์ โหว์ (Samuel Cridley Howe อ้างถึงใน กาญจนา โกศลพิศิษฐ์กุล 2534 : 1) ได้กล่าวว่า แนวการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ จะจัดในรูปแบบของโรงเรียนพิเศษและศูนย์บริการพิเศษ ทั้งแบบประจำหรือไป-กลับ หรืออาจเป็นการเรียนในชั้นเรียนที่จัดโดยเฉพาะ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยจัดในโรงเรียนของเด็กปกติก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสมหรือตามความสามารถของเด็กแต่ละคน

ในปี ค.ศ. 1886 ในประเทศอังกฤษเป็นชาติแรกที่มีกฎหมายคุ้มครองคนปัญญาอ่อนขึ้นปี ค.ศ.1899 อังกฤษได้ออกกฎหมายชื่อ Elementary Education Act บังคับให้เด็กปัญญาอ่อนอายุ 7-16 ปีต้องเข้าโรงเรียนพิเศษ ในปี ค.ศ.1905 ในประเทศฝรั่งเศส ก็มีปัญหาในการจัดแยกเด็กปัญญาอ่อนกับเด็กปกติ โดย Binet คิดเครื่องทดสอบชั้นเรียกว่า Binet Intelligence Scale ภายหลังกลายเป็นเครื่องทดสอบเข้าวันปัญญา Binet Simon test (รสขง ทศนาญชลี 2529:29)

ในราวปี ค.ศ.1960 เป็นต้นมา ได้มีการเคลื่อนไหวทางด้านการจัดการศึกษาพิเศษอย่างมาก ทั้งในทวีปยุโรปและอเมริกา เพราะมีนักการศึกษา นักจิตวิทยาและผู้ปกครองร่วมมือร่วมกัน กระตุ้นให้รัฐบาลเร่งดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะเขาเหล่านั้นเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา และมีความเชื่อมั่นว่าถ้าทุกฝ่ายร่วมมือกันจัดการฝึกอบรมและให้การศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษแล้ว เขาจะสามารถพัฒนาตนเองไปจนถึงจุดสูงสุดของศักยภาพของตนได้ทุกคน (กาญจนา โกศลพิศิษฐ์กุล 2534:1-3)

ส่วนในประเทศไทยได้เริ่มการจัดการศึกษาพิเศษตั้งแต่ปี พ.ศ. 2481 ต่อมาในปี พ.ศ. 2485 กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดตั้งกองการศึกษาพิเศษทำการขึ้นมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานการศึกษา

พิเศษ และการศึกษาสงเคราะห์ และจัดให้มีโรงเรียนพิเศษที่สอนเด็กพิการโดยเฉพาะขึ้น โดย ศาสตราจารย์นายแพทย์ฝน แสงสิงแก้ว เป็นผู้ริเริ่มในการให้ความสำคัญของเรื่องปัญญาอ่อนขึ้น โดยริเริ่มโครงการสร้างโรงพยาบาลปัญญาอ่อนขึ้นเป็นครั้งแรก ใน พ.ศ. 2503 และเปิดเป็นทางการเมื่อเดือนมีนาคม 2505 ที่กรุงเทพมหานคร และต่อมาทางราชการจึงได้ขอพระราชทาน เปลี่ยนชื่อ โรงพยาบาลปัญญาอ่อน ซึ่งได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าพระราชทานนามว่า "โรงพยาบาลราชานุกูล" (รสชง ทศนาญชลี 2529:30) เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2522 เป็นต้นมา และในปีพ.ศ. 2508 มูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อน ได้เปิดโรงเรียนสอนเด็กปัญญาอ่อนขึ้นคือ โรงเรียนปัญญาอุกกร (กาญจนา โทศลพิศษัฐกุล 2534:2)

แต่ปัญหาของการจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย ปัจจุบันวิธีการจัดการศึกษาให้แก่ เด็กพิการที่จัดทำในรูปแบบโรงเรียนการศึกษาพิเศษยังไม่สามารถให้บริการแก่เด็กพิการได้อย่างทั่วถึง เพราะรัฐไม่สามารถที่จะจัดตั้งโรงเรียนการศึกษาพิเศษให้มีทุก ๆ พื้นที่ที่มีเด็กพิการได้ และจากการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาพิเศษ แต่ละประเภท พบว่าค่าใช้จ่ายต่อหัว ของนักเรียนในโรงเรียนที่เปิดสอนเด็กพิการโดยเฉพาะแต่ละประเภทมีค่าใช้จ่ายสูงกว่านักเรียนปกติถึง 8 เท่า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2528:56) เมื่อเป็นเช่นนั้น รัฐควร เน้นการจัดการศึกษาพิเศษโดยการขยายงานการศึกษาพิเศษ ด้วยการใช้งบกลางประจำการที่มี อยู่แล้วให้ได้รับความรู้ในการสอนเด็กพิเศษ ซึ่งการกระทำเช่นนี้จะทำให้เด็กพิการมีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น (ศูนย์การพัฒนาศึกษาอาเซียน 2529 : 37) จากนโยบายและข้อมูลดังกล่าว จะสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า เด็กทุกคนที่เกิดมาจะมีความเสมอภาคทางการศึกษาซึ่งนับรวมของ เด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ด้วยนั้น รัฐได้กล่าวไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 หมวด 2 ข้อ 12 กล่าวไว้ว่า "สถานศึกษาพึงให้ความเสมอภาคแก่บุคคลในการเข้ารับการศึกษาดังตามความสามารถของบุคคลนั้น ๆ"

จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535-2539) ข้อที่ 18-20 ได้ กำหนดให้มีการศึกษา วิจัย และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพความแตกต่าง ของนักเรียน โดยเฉพาะกลุ่มเด็กที่บกพร่องทางร่างกายและสติปัญญา พร้อมทั้งจัดหาสื่อและ

เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและประสานงานร่วมมือกับผู้ปกครองและ
แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในการส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความบกพร่องได้พัฒนาการอย่างถูกต้องตาม
ศักยภาพ

จะเน้นจุดมุ่งหมายของการศึกษาพิเศษ ก็คือทำให้ความรู้และฝึกอบรมบุคคลที่มีความ
ต้องการพิเศษทุกคน ให้สามารถพัฒนาตนเองให้ถึงจุดสูงสุดของแต่ละบุคคล ทั้งนี้เพื่อให้เขามีชีวิต
อยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้เป็นสุขควรแก่อัตภาพ (กาญจนา โภศพลพิศิษฐ์กุล 2534 : 9)

2.2 ความหมายของการศึกษาพิเศษ

กาญจนา โภศพลพิศิษฐ์กุล (2534:11) และผดุง อารยะวิญญู (2533:3) กล่าว
ถึงความหมายของการศึกษาพิเศษหลาย ๆ ลักษณะ

การศึกษาพิเศษ คือ การศึกษาที่จัดให้แก่บุคคลที่มีความบกพร่องทางกาย อารมณ์และ
สติปัญญา การจัดการศึกษาประเภทนี้ จะจัดในสถานศึกษาทั่วไป หรือจัดเป็นโรงเรียนพิเศษโดย
เฉพาะก็ได้ (แผนการศึกษาของชาติในปี พ.ศ. 2520)

การศึกษาพิเศษ คือ การศึกษาที่จัดให้กับเด็กที่ไม่อาจได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่หรือ
สูงสุดจากการจัดการศึกษาตามปกติ

การศึกษาพิเศษ คือการจัดบริการพิเศษ ที่หน่วยงานเอกชนและรัฐบาลหรือโดยความ
ร่วมมือกันหลายฝ่ายวางแผนและจัดให้แก่เด็กหรือบุคคลที่มีลักษณะพิเศษ เพื่อให้เขาได้รับ
ประโยชน์จากการศึกษาอย่างเต็มที่หรืออย่างสูงสุด ตามลักษณะพิเศษของแต่ละบุคคล

การศึกษาพิเศษแตกต่างไปจากการศึกษาเด็กปกติ ในด้านที่เกี่ยวกับวิธีสอน ขบวนการ
เนื้อหาวิชา (หลักสูตร) เครื่องมือ และอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นเพิ่มเติมจากสิ่งที่เด็กปกติได้รับ
การให้การศึกษาในลักษณะนี้จึงเป็นการศึกษาพิเศษ การศึกษาพิเศษ ควรจัดสนองความต้องการ
และความสามารถของแต่ละบุคคล เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความแตกต่างกันมาก ดังนั้นการ
จัดการศึกษาสำหรับเด็กประเภทนี้จึงควรสนองความต้องการและความสามารถของเด็กเป็นราย
บุคคล

2.3 รูปแบบการจัดโรงเรียนการศึกษาพิเศษ

เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพของเด็กเป็นราย ๆ ไปอาจจัดการศึกษา ซึ่ง อรอนงค์ สุวรรณกุล (2526:12-16) ได้กล่าวถึงดังนี้

1. โรงเรียนประจำ หมายถึงโรงเรียนที่รับนักเรียนเข้าเรียนและอยู่ค้างคืนกับโรงเรียน โรงเรียนประจำอาจมีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กดำเนินการโดยกองการศึกษาพิเศษหรือกระทรวงสาธารณสุขหรือกรมประชาสงเคราะห์ โรงเรียนประจำส่วนใหญ่จะจัดแยกเด็กพิเศษต่างประเภทกันไว้ต่างหาก คนละขอบเขตอาคาร สำหรับการกำหนดกลับบ้าน ให้เด็กได้กลับบ้านเป็นครั้งคราว บางแห่งก็อนุญาตให้กลับได้ทุกสุดสัปดาห์

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกันไปตามลักษณะในต่างประเทศเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย เอกชนมีความสามารถทำหน้าที่แทนโรงเรียนของรัฐได้ มีครูที่มีมาตรฐานสูง และมีปริญญาทางการศึกษาที่ก้าวหน้า

โดยทั่วไปชั้นเรียนจะเล็กมีนักเรียน 4-10 คนต่อครู 1 คน ครูจะต้องสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรการฝึกหัดครูการศึกษาพิเศษและการบรรจุครูพิเศษอื่นๆ เช่น ครูดนตรี ครูศิลปะ จะผ่านการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพิเศษด้วย และมีบุคลากรอื่นที่เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา เช่น นักโสตวิทยา นักจิตวิทยา ฯลฯ

2. โรงเรียนไปกลับ ที่มีชั้นเรียนพิเศษและบริการพิเศษหมายถึง เป็นการศึกษาพิเศษที่จัดสอนให้แก่เด็กพิเศษในเวลากลางวันเพียงอย่างเดียวไม่รับไว้ค้างคืน นักเรียนต้องเดินทางมาโรงเรียนในเวลาเช้าและเลิกเรียนในเวลาบ่าย

ชั้นพิเศษ หมายถึง ชั้นเรียนที่จัดให้แก่เด็กพิเศษ แต่อยู่ร่วมในอาคารเรียนเดียวกับเด็กปกติ

บริการพิเศษ หมายถึง บริการแนะแนว บริการทางจิตวิทยา บริการพาหนะรับ-ส่ง กิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ เป็นต้น

ในการจัดแบบชั้นเรียนพิเศษ ควรจัดให้มีครูเดินสอนเพื่อเดินทางไปช่วยเหลือ และแก้ปัญหาสำหรับชั้นเรียน เป็นแบบ part time เช่น ครูแก้ไขการพูดผิดปกติ

3. การสอนถึงบ้าน ในโรงเรียนหรือชั้นเรียนในโรงพยาบาล คือ การจัดทำ
มีครูการศึกษาพิเศษไปสอนให้แก่เด็กพิเศษถึงที่บ้านของเด็กโดยมีตารางการสอนเป็นประจำ อาจ
จัดให้คนละ 3-10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ สอนในโรงเรียนหรือชั้นเรียนในโรงพยาบาล อาจจัดให้
มีบุคลากรทางการศึกษาพิเศษทำงานการศึกษาพิเศษเต็มเวลาเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินโครงการใน
การสอนถึงบ้านหรือสอนในโรงพยาบาลนี้ ครูการศึกษาพิเศษจะต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถ
รอบตัว คือสอนได้หลายวิชาและสอนเด็กพิเศษได้ทุกระดับชั้น และทุกประเภท การจัดทำตารางสอน
เป็นลักษณะของการยืดหยุ่นได้ตลอดเวลาและสอนเป็นรายบุคคล

4. การสอนทางไปรษณีย์ โรงเรียนเคลื่อนที่ การสอนทางโทรทัศน์ โทรทัศน์
และเครื่องมือช่วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสอนทางไปรษณีย์ และทางโทรทัศน์ไม่ค่อยใช้กัน
แพร่หลายนัก และการสอนทางไปรษณีย์ จะเป็นบทเรียนสำเร็จรูปมีเนื้อเรื่อง มาอธิบายวิธีเรียน
คำสั่งให้ทำกิจกรรมแบบทดสอบซึ่งเมื่อผู้เรียนได้รับแล้ว จะปฏิบัติตามบทเรียนเหมือนกับเรียนกับ
ครู และเมื่อทำแบบทดสอบแล้วก็ส่งคืนไว้ให้หน่วยการสอนทางไปรษณีย์ตรวจให้คะแนน แล้วจึง
ได้รับบทเรียนใหม่ต่อไป การใช้โทรทัศน์ช่วยให้เด็กพิเศษที่ได้รับการสอนถึงบ้านตามโปรแกรมการ
ศึกษาพิเศษได้ติดต่อกับชั้นเรียนในโรงเรียนได้ โรงเรียนเคลื่อนที่ประกอบด้วย รถยนต์หรือพาหนะ
อื่น ๆ อุปกรณ์พิเศษหนังสือครูและผู้ปกครองและผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ ถูกส่งจากโรงเรียนหรือกรมไป
สู่เด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ ที่อยู่ห่างไกลตัวเมือง

2.4 รูปแบบของโรงเรียนพิเศษสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

กาญจนา โกลล์พิศิษฐ์กุล (2534:77-79) กล่าวถึงเกณฑ์ที่ควรคำนึงถึงดังนี้

1. จำนวนนักเรียน ไม่ควรเกิน 200 คน
2. ขนาดของโรงเรียน ควรมีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 5 ไร่
3. อาคารเรียนที่มีมาตรฐานประกอบด้วย
 - 3.1 ห้องเรียน
 - 3.2 ห้องทำงานพื้นฐานอาชีพ

- 3.3 ห้องสมุด
 - 3.4 ห้องบำบัดพิเศษ
 - 3.5 ห้องเสริมวิชาการ
 - 3.6 ห้องปรับพฤติกรรม
 - 3.7 ห้องพยาบาล
 - 3.8 ห้องฝึกพูด
 - 3.9 ห้องถ่ายภาพบำบัด
 - 3.10 ห้องกิจกรรมบำบัด
 - 3.11 ห้องคหกรรม
4. บุคลากรมีเช่นเดียวกับเด็กปกติ แต่มีอัตราส่วนจำนวนบุคลากรและเด็กแตกต่างกัน

กันดังนี้

- 4.1 อัตราครูต่อนักเรียนเป็น 1:10
- 4.2 ครูสนับสนุนการสอน จำนวนเท่าครูที่สอนเด็กปกติ แต่มีบุคลากรพิเศษเพิ่มเติมคือ ครูบรรณารักษ์ ครูถ่ายภาพบำบัด และผู้ช่วยครู
- 4.3 พี่เลี้ยง ควรมีอัตราส่วนต่อนักเรียน 1:10-15 คน
- 4.4 นักการศึกษาพิเศษ หรือครูการศึกษาพิเศษ
- 4.5 นักบรรณารักษ์
- 4.6 นักถ่ายภาพบำบัด
- 4.7 นักจิตวิทยาประจำโรงเรียน
- 4.8 นักสังคมสงเคราะห์
- 4.9 นักกิจกรรมบำบัดหรืออาชีพบำบัด
- 4.10 นักฝึกอาชีพ
- 4.11 พยาบาล

5. วัสดุอุปกรณ์มีเหมือนกับในโรงเรียนเด็กปกติ คือมีเครื่องฉายและเครื่องเล่นวีดีโอ เครื่องฉายสไลด์ และเครื่องฉายข้ามศีรษะ ส่วนห้องพลศึกษาควรมีทิมบอลขนาดเล็ก เพื่อให้เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ได้กระโดดเป็นการผ่อนคลายความเครียด ทั้งควรมีรถจักรยานสามล้อคันเล็กๆ ไว้ให้เด็กได้ขี่เพื่อเป็นการฝึกการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อใหญ่ มีบันได และราวเพื่อให้เด็กนักเรียนฝึกการทรงตัว เบาะ สำหรับให้เด็กฝึกกิ้งตัว กระดานฝึกการทรงตัว การเดิน ล้อขางรถยนต์ สำหรับฝึกให้เด็กเดินและปั่นข้าม หรือนำมาวางซ้อนกันหลาย ๆ อัน เพื่อให้เด็กโยนลูกบอลให้ลงเป้า ห่วงพลาสติกให้เด็กมีการยืดคลาย การลอดตัว อุปกรณ์ สำหรับออกกำลังกาย เช่น จักรยานบริหารกายกรรเชียงบก ลานวิ่ง เต็งขงบริหารกล้ามเนื้อฯฯ

6. ในเรื่องครุภัณฑ์ เหมือนกับโรงเรียนเด็กปกติทั่วไปที่ควรมีพอเพียงสำหรับใช้ในการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อความสะดวกในการบริหารงานและควรมีการจัดให้มีครุภัณฑ์สนับสนุนการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพและเหมาะสมดังนี้ เช่น

6.1 ห้องเรียน ครุภัณฑ์ประจำห้องเรียน มีโต๊ะ เก้าอี้ครู โต๊ะ เก้าอี้ นักเรียน กระดานดำ ป้ายนิเทศ ตู้ หรือเนื้อที่เก็บอุปกรณ์เป็นสัดส่วน

6.2 ห้องน้ำ ห้องส้วม มีครุภัณฑ์เหมือนกับโรงเรียนปกติ และมีที่ล้างมือ 1 ที่ต่อห้องส้วม 1 ห้อง และมีขนาดพอเหมาะกับเด็กและความพิการของเด็ก

6.3 ห้องนอน มีครุภัณฑ์เหมือนกับโรงเรียนปกติ คือ มีเครื่องนอน ตู้เก็บเสื้อผ้า เป็นต้น

6.4 ห้องเก็บอุปกรณ์ การเรียนการสอน

6.5 สนามเด็กเล่น มีครุภัณฑ์ประกอบเหมือนกับเด็กปกติ และควรปรับปรุงให้เข้ากับสภาพความพิการของเด็ก

3. หลักสัทธิพิเศษของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

จากแนวการจัดประสบการณ์และการประเมินผลสำหรับเด็กร่างกายพิการเนื่องจากสมอง และมีสติปัญญาต่ำในระดับอายุทางพัฒนาการ 0-7 ปี ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2535 กล่าวไว้ดังนี้

3.1 หลักการสำคัญ คือ

1. เป็นการ จัด เพื่อ เสริมสร้างพัฒนาการของเด็กร่างกายพิการ เนื่องจากสมอง และมีสติปัญญาต่ำ ซึ่งมีความล่าช้าในการพัฒนาการด้านร่างกายทางการเคลื่อนไหวเป็นเบื้องต้น และมีพัฒนาการด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคมร่วมอยู่ด้วย
2. เป็นการฝึกฝนที่มุ่งเน้นการฟื้นฟูสมรรถภาพของเด็กแต่ละคน เพื่อให้ใช้ศักยภาพของตนได้เต็มที่ เหมาะสมกับการดำรงชีวิต
3. เป็นการเตรียมพร้อมที่จะให้เด็กนำประสบการณ์ขั้นพื้นฐานในการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และในการศึกษาระดับต่อไป
4. เป็นแนวทางที่มุ่งให้บิดา มารดา ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น นำไปปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพของเด็ก

3.2 จุดมุ่งหมาย สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อให้เกิดผลแก่ผู้เรียน ดังนี้

1. ช่วยเหลือตนเองได้
2. มีทักษะในการใช้วิธะต่าง ๆ ของร่างกายเต็มอัตรภาพ
3. มีสุขนิสัยส่วนตัวและความคุมอารมณ์ได้
4. รู้จักเล่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
5. มีความรู้ทักษะพื้นฐานทางภาษาและคณิตศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต
6. มีอิสระในการแสดงความรู้สึกรักนึกคิดของตนเอง

3.3 โครงสร้างและเนื้อหาแนวการจัดประสบการณ์ หรือหลักสูตรจะเป็นเฉพาะของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เนื่องจาก ชิดชนก เสวตเศรณี (2529:95) ได้พบว่าหลักสูตรที่ใช้สอนเด็กพิการประเภทบกพร่องทางการได้ยินนั้นเนื้อหาของหลักสูตรยากเกินความสามารถของนักเรียน เนื่องจากเน้นหนักด้านวิชาการและไม่ยืดหยุ่นเพียงพอสำหรับนักเรียนอีกด้วย ดังนั้นหลักสูตร และการบรรจุเนื้อหาในบทเรียนจึงควรจัดให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก ศรีธา-ประภัสสร นิยมธรรม (2520:91) เห็นว่าควรจัดให้มีความยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับสภาพความพิการของเด็กแต่ละประเภท รวมทั้งควรเน้นการฝึกทักษะ ทางด้านการช่วยเหลือตนเอง ด้านสังคม และด้านอาชีพด้วย ฉะนั้นในเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจึงมีแนวการจัดประสบการณ์โดยเฉพาะ ซึ่งจัดทำโดยหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ แบ่งเป็น ทักษะการเรียนรู้ 6 กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 ก. ทักษะกลไกกล้ามเนื้อมัดใหญ่
- กลุ่มที่ 2 ข. ทักษะกลไกกล้ามเนื้อมัดเล็ก
- กลุ่มที่ 3 ค. ทักษะการช่วยเหลือตนเองและสังคมนิสัย
- กลุ่มที่ 4 ง. ทักษะการพูดและการใช้ภาษา
- กลุ่มที่ 5 จ. ทักษะการใช้ปัญญา
- กลุ่มที่ 6 ฉ. การเตรียมความพร้อมทางวิชาการ

การจัดมวลงประสบการณ์นั้น ให้จัดยืดหยุ่นตามพัฒนาการของผู้เรียนและตามความเหมาะสมของท้องถิ่นเป็นสำคัญ หลักสูตรพิเศษและแนวการจัดประสบการณ์นี้จึงจัดเป็น 3 ช่วงอายุ คือ ช่วงอายุพัฒนาการ 0-3 ปี ช่วงอายุพัฒนาการ 3-5 ปี ซึ่งเกณฑ์การจัดแบ่งช่วงอายุดังกล่าวอาจปรับได้ โดยที่ให้สัมพันธ์กับเนื้อหาของทักษะทั้ง 6 กลุ่ม

เนื้อหาของทักษะทั้งหมดกลุ่มจำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	0-3 ปี	3-5 ปี	5-7 ปี
<p>กลุ่มทักษะ</p> <p>ก. กลไก</p> <p>กล้ามเนื้อ</p> <p>มัดใหญ่</p>	<p>การใช้มือและสายตาในทำ นอนหงาย</p> <p>การเคลื่อนไหวในท่านอนคว่ำ</p> <p>ท่านั่งและทำอื่น</p> <p>การอื่น</p> <p>การเดิน</p> <p>การปีนและชันลงบันได</p> <p>การวิ่ง</p> <p>การกระโดด</p> <p>การใช้กระดานทรงตัว</p> <p>การรับและส่งลูกบอล</p> <p>การเข้าจังหวะ</p> <p>การลากของเล่นที่มีล้อ</p>	<p>การอื่น</p> <p>การเดิน</p> <p>การปีนและชันลงบันได</p> <p>การวิ่ง</p> <p>การกระโดด</p> <p>การใช้กระดานทรงตัว</p> <p>การรับและส่งลูกบอล</p> <p>การเข้าจังหวะ</p> <p>การถีบจักรยาน</p>	<p>การอื่น</p> <p>การเดิน</p> <p>การปีนและชันลงบันได</p> <p>การวิ่ง</p> <p>การกระโดด</p> <p>การใช้กระดานทรงตัว</p> <p>การรับและส่งลูกบอล</p> <p>การเข้าจังหวะ</p> <p>การถีบจักรยาน</p>
<p>กลุ่มทักษะ</p> <p>ข. กลไกกล้ามเนื้อ</p> <p>มัดเล็ก</p>	<p>การใช้สายตาและมือ</p> <p>ทั่วไป</p> <p>การต่อก้อนไม้</p> <p>การจัดภาพตัดต่อ</p> <p>การตัดด้วยกรรไกร</p>	<p>การใช้สายตาและมือ</p> <p>ทั่วไป</p> <p>การต่อก้อนไม้</p> <p>การจัดภาพตัดต่อ</p> <p>การตัดด้วยกรรไกร</p>	<p>การใช้สายตาและมือ</p> <p>ทั่วไป</p> <p>การต่อก้อนไม้</p> <p>การจัดภาพตัดต่อ</p> <p>การตัดด้วยกรรไกร</p>

ช่วงอายุ	0-3 ปี	3-5 ปี	5-7 ปี
	<p>การปั้นดินน้ำมัน</p> <p>การวาดภาพและระบายสี</p> <p>การวาดรูปคน</p> <p>การขีดเขียน</p>	<p>การปั้นดินน้ำมัน</p> <p>การวาดภาพและระบายสี</p> <p>การวาดรูปคน</p>	<p>การปั้นดินน้ำมัน</p> <p>การวาดภาพและระบายสี</p> <p>การวาดรูปคน</p>
<p>กลุ่มทักษะ</p> <p>ค. การช่วยเหลือตนเอง</p> <p>และสังคม</p> <p>นิสัย</p>	<p>การรับประทานอาหารและดื่มน้ำ</p> <p>การแต่งตัว</p> <p>การจับถ้ำย</p> <p>การทำความสะอาดร่างกาย</p> <p>การเล่น</p> <p>การรับผิดชอบงานบ้าน</p> <p>การปฏิบัติตนในสังคม</p>	<p>การรับประทานอาหารและดื่มน้ำ</p> <p>การแต่งตัว</p> <p>การจับถ้ำย</p> <p>การทำความสะอาดร่างกาย</p> <p>การเล่น</p> <p>การรับผิดชอบงานบ้าน</p> <p>การปฏิบัติตนในสังคม</p>	<p>การรับประทานอาหารและดื่มน้ำ</p> <p>การแต่งตัว</p> <p>การจับถ้ำย</p> <p>การทำความสะอาดร่างกาย</p> <p>การเล่น</p> <p>การรับผิดชอบงานบ้าน</p> <p>การปฏิบัติตนในสังคม</p>
<p>กลุ่มทักษะ</p> <p>ง. การพูดและการใช้ภาษา</p>	<p>การรับรู้เสียง</p> <p>การแสดงสีหน้าท่าทางและคำพูด</p> <p>การออกเสียงพยัญชนะและสระ</p>	<p>การรับรู้เสียง</p> <p>การแสดงสีหน้าท่าทางและคำพูด</p> <p>การออกเสียงพยัญชนะและสระ</p>	<p>การรับรู้เสียง</p> <p>การแสดงสีหน้าท่าทางและคำพูด</p> <p>การออกเสียงพยัญชนะและสระ</p>

ช่วงอายุ	0-3 ปี	3-5 ปี	5-7 ปี
	การสร้างคำพูดและ ประโยค การบอกข้อมูลส่วนตัว	การสร้างคำพูดและ ประโยค การบอกข้อมูลส่วนตัว	การสร้างคำพูดและ ประโยค การบอกข้อมูลส่วนตัว
กลุ่มทักษะ จ. การใช้ ปัญญา	การรับรู้ที่ตั้งของวัตถุ การรับรู้ร่างกาย การรับรู้สี การรับรู้รูปทรง การรับรู้ขนาด การรับรู้จำนวนและ ปริมาณ การรับรู้พื้นผิว ทิศทางและที่ตั้ง การรับรู้เวลา การจำแนกประเภท ความเข้าใจและการ แก้ปัญหา	การรับรู้ที่ตั้งของวัตถุ การรับรู้ร่างกาย การรับรู้สี การรับรู้รูปทรง การรับรู้ขนาด การรับรู้จำนวนและ ปริมาณ การรับรู้พื้นผิว ทิศทางและที่ตั้ง การรับรู้เวลา การจำแนกประเภท ความเข้าใจและการ แก้ปัญหา	การรับรู้ที่ตั้งของวัตถุ การรับรู้ร่างกาย การรับรู้สี การรับรู้รูปทรง การรับรู้ขนาด การรับรู้จำนวนและ ปริมาณ การรับรู้พื้นผิว ทิศทางและที่ตั้ง การรับรู้เวลา การจำแนกประเภท ความเข้าใจและการ แก้ปัญหา
กลุ่มทักษะ ฉ. การ เตรียมความ	การปฏิบัติตาม คำสั่งทางวาจา	การปฏิบัติตาม คำสั่งทางวาจา	การปฏิบัติตาม คำสั่งทางวาจา การฝึกกล้ามมือ

ช่วงอายุ	0-3 ปี	3-5 ปี	5-7 ปี
พร้อมทางวิชาการ		การเตรียมเลขคณิต	การเขียนตัวอักษร การคัดอักษรไทย การเตรียมเลขคณิต การเตรียมอ่านและสะกดคำ

การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและพัฒนาการของเด็กจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ (Hughes and Ubben 1978:89)

1. ความสามารถของเด็ก
2. ความแตกต่างของวิธีการเรียนของเด็กแต่ละคน
3. ความต้องการทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคล

และนอกจากนี้จากแนวการจัดการประสบการณ์ซึ่งจัดทำโดยหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ดังนี้

3.4 การเรียนการสอนเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

1. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม อุปกรณ์การเรียนการสอนในแต่ละพฤติกรรม ควรให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์สภาพแวดล้อม ความสนใจ ความต้องการที่จำเป็น และความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน

2. ผู้สอนควรจัดแผนการเรียนการสอนโดยผสมผสานแบบตัวต่อตัวไปกับการสอนแบบกลุ่มย่อยและแบบกลุ่มขนาดใหญ่ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพ และยังคงมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างเหมาะสม
3. ผู้สอนควรคำนึงถึงวิธีการสอนเชิงพฤติกรรมซึ่งจะช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างค่อยเป็นค่อยไป พร้อมทั้งเพิ่มความมั่นใจในตนเองขึ้น เช่น วิธีการให้แรงเสริม การสอนแบบกระตุ้นเตือน การเลียนแบบ การวิเคราะห์งาน การระดมกลุ่มกลมกลืน
4. ผู้สอนควรจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเอาทักษะที่เรียนรู้แล้วในชั้นเรียนไปฝึกปฏิบัตินอกห้องเรียนในสถานศึกษา หรือที่บ้านของผู้เรียนให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิตประจำวัน ซึ่งมีผลส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถช่วยตนเอง และดำรงชีวิตได้
5. ผู้สอนควรได้รับการสนับสนุน จากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการแพทย์ การศึกษา สังคม และอาชีพ ได้เข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการวางแผนการศึกษา เฉพาะบุคคลเช่นเดียวกับผู้ปกครองของผู้เรียน

3.5 สื่อการเรียนการสอน

มีความสำคัญมากในการเรียนการสอน เพราะจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดให้ นักการศึกษาเรียกสื่อการเรียนการสอนด้วยชื่อต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์การสอน วัสดุการสอน โสตทัศนอุปกรณ์ เทคโนโลยีทางการศึกษา สื่อการเรียนการสอน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2521:21) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนว่า หมายถึง เครื่องมือตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ที่จะมาสนับสนุนการเรียนการสอน ได้รับความสนใจของผู้เรียน เกิดความเข้าใจดีขึ้นอย่างรวดเร็ว ได้แก่ ของจริง ของจำลอง แผนภูมิ แผนที่ แผ่นภาพ บัตรคำ เศษวัสดุเหลือใช้ แบบเรียน คู่มือครู แบบฝึกหัด

ชอร์ส (Shores 1960:1) ให้ความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนไว้ว่า หมายถึง เครื่องมือที่จะช่วยสื่อความหมายได้โดยครูและนักเรียน เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ และทำ

ให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างก้าวหน้า เครื่องมือทุกชนิดจึงเป็นสื่อการสอน เช่น หนังสือในห้องสมุด วัสดุทัศนวัสดุต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สไลด์

ช้อยส์ พรหมวงศ์ และคณะ (2521:90) ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนว่า หมายถึง วัสดุและวิธีประกอบการสอนเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อความหมายที่ผู้สอนประสงค์จะส่งหรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1. สิ่งสิ้นเปลืองต่าง ๆ ซึ่งเรียกว่าวัสดุ ได้แก่ รูปภาพ แผนที่ ชอว์ค แบบเรียน เป็นต้น
2. เครื่องมือที่มีความคงทนถาวร ซึ่งเรียกว่า"อุปกรณ์" ได้แก่ กระดานดำ โต๊ะเก้าอี้ เครื่องฉาย เครื่องเสียงต่าง ๆ
3. กระบวนการและวิธีการต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งวิธีการใช้วัสดุ อุปกรณ์และกระบวนการที่เป็นอิสระ คือไม่ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างใดเลย เช่นการฟัง วิทยากร การศึกษาออกสถานที่ เป็นต้น

คุณค่าของสื่อการสอน

สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญ และมีคุณค่าต่อกระบวนการเรียนการสอนในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ดังที่ เอ็ดการ์ เดล (Dale 1969:8) ได้กล่าวถึงไว้ว่า

1. สามารถส่งเสริมความเข้าใจอันดีและสร้างความเห็นอกเห็นใจระหว่างนักเรียนกับนักเรียนในชั้นได้
2. ทำให้ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมตามที่ประสงค์ไว้
3. ทำให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชาที่เรียนตรงกับความต้องการเป็นผลทำให้เพิ่มแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น
4. ให้เกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้แปลก ๆ ใหม่ ๆ หลายด้านแก่ผู้เรียน
5. ทำให้การเรียนรู้มีความหมาย ทำให้ผู้เรียนที่มีระดับสติปัญญา แตกต่างกันมาก ๆ เข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนเช่นกัน
6. ใ้เข้าใจให้ผู้เรียน นำเอาความรู้ที่ได้เรียนไปใช้อย่างมีความหมาย

7. ทำให้ผู้เรียนมีปฏิริยาสะท้อนกลับ ซึ่งช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพียงใด
8. ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่สมบูรณ์เกิดมีสังคมที่ถูกต้องและมีความหมาย
9. ช่วยขยายและเพิ่มพูนขอบเขตของประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และช่วยให้จดจำได้เร็วและแม่นยำขึ้น
10. ผู้เรียนเกิดความคิดได้กระจ่างและเป็นระเบียบ

อีริกสัน (Erickson 1971:109) ได้กล่าวถึงบทบาทของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. จะช่วยจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนมากขึ้น
2. จะช่วยครูจัดหาแหล่งเนื้อหาวิชาที่มีความหมาย
3. ช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจ และควบคุมผู้เรียนให้มีปฏิริยาตอบสนองในทางที่พึงปรารถนากับสิ่งเร้าของสภาพการเรียนรู้อื่นๆ
4. ช่วยให้ผู้สอนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์
5. ช่วยให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆที่แตกต่างกันออกไป
6. ช่วยให้ผู้สอนเนื้อหาได้ง่ายขึ้น
7. เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ครูสอนได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้องมากขึ้น

3.6 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน เพราะจะเป็นข้อมูลให้ครูผู้สอนนำไปพิจารณาหาวิธีการในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ซึ่ง ชวาล แพร์ตกุล (2518:4) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายในการวัดผลและประเมินผลการศึกษาเป็นการปรับปรุงและพัฒนาสมรรถภาพมนุษย์ ทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนและเรียนดีขึ้น และเป็นเครื่องมือของครูในการพิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอนและช่วยให้การตัดสินใจมีความเที่ยงตรงแน่นอนและยุติธรรมมากขึ้น

วรสุดา บุญไฮโรจน์ (2526:254-255) ได้กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนไม่เพียงเป็นขบวนการที่ช่วยให้ ผู้สอนทราบว่าผู้เรียนสอบได้หรือสอบตก หรือได้กี่เปอร์เซ็นต์เท่านั้น แต่ยังเป็นขบวนการที่ควบคู่ไปกับการศึกษาอบรม และพัฒนาความเจริญงอกงามให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน โกวัท ประवालพฤกษ์ และคณะ (2525:15) ได้กล่าวถึงขั้นตอนและลำดับขั้นของการประเมินผลการเรียนการสอน พอสรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจ "พฤติกรรม" ที่ต้องการประเมิน โดยแปลความหรือตีความในรูปของการแสดงออกของเด็ก ซึ่งเป็นขั้นทำความเข้าใจจุดประสงค์ในการสอนนั่นเอง

ขั้นที่ 2 ตั้ง "เกณฑ์" โดยการกำหนดว่าการแสดงออกของนักเรียนต้องอยู่ระดับใด ครูจึงยอมรับว่านักเรียนมีพฤติกรรมนั้นจริง

ขั้นที่ 3 วัดผลนักเรียนโดยเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ "ข้อมูล" ที่บอกให้ทราบว่าพฤติกรรมของนักเรียนอยู่ในระดับใด

ขั้นที่ 4 ลงความเห็นว่ามีนักเรียนมีพฤติกรรมนั้นจริงหรือไม่ โดยการนำข้อมูลในขั้นที่ 3 เปรียบเทียบกับเกณฑ์ในขั้นที่ 2 ถ้าพฤติกรรมของนักเรียนถึงระดับที่เป็นเกณฑ์ก็ยอมรับว่านักเรียนมีพฤติกรรมนั้นจริงโดยสมบูรณ์ ถ้าพฤติกรรมของนักเรียนไม่ถึงระดับที่เป็นเกณฑ์ก็วินิจฉัยหาข้อบกพร่องของการเรียนการสอน

ขั้นที่ 5 ตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

4. การคัดเลือกเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

กาญจนา โทศลพิศิษฐ์กุล (2534:135-136) ได้กล่าวถึงการคัดเลือกเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งจะพิจารณาผลจากการเรียนของเด็ก และผลการตรวจคัดแยกขั้นต้นดังต่อไปนี้

1. จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการสอนของกลุ่มวิชาที่เรียน

2. จากการทดสอบเพื่อคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนจากเด็กปกติขั้นต้น ครูที่ได้

รับการอบรมมาแล้วจะทำการทดสอบได้เอง แบบทดสอบมีดังต่อไปนี้

2.1 คู่มือประเมินความสามารถทางเชาวน์ปัญญาสำหรับเด็กอายุ 2-15 ปี ของ กองสุขภาพจิต และเครื่องมือที่ใช้ในการคัดแยกอ้างอิงใน ศรีธา นิยมธรรม (2534:44-45) ดังนี้

2.1.1 DDST Denver Developmental Screening test (Frankenburg, Dodds and Fandal, 1970) แบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบพัฒนาการของเด็กปฐมวัยใน 4 เรื่อง คือ นิยษ์ส่วนตัวและสังคมการใช้กล้ามเนื้อเล็กและการปรับตัว ความเข้าใจภาษา การเคลื่อนไหวโดยใช้กล้ามเนื้อใหญ่ แบบทดสอบนี้ แพทย์หญิงคุณหญิงสุภา มาลากุล ณ อุษยสา และนางอรนุช มีทรัพย์ นักจิตวิทยา ได้ดัดแปลงมาใช้กับเด็กไทยแล้ว เป็นแบบทดสอบรายบุคคลใช้ได้กับเด็กอายุตั้งแต่ 2 สัปดาห์ถึง 6 ขวบ

2.1.2 DSI Development Screening Inventory) ประกอบด้วย ข้อคำถามที่เอามาจากการวัดพัฒนาการของจีเซล (Gesell Developmental Schedule) และเป็นแบบวัดที่ครอบคลุมถึงเรื่องของการปรับตัว การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก ภาษา และพฤติกรรมทางสังคม

2.1.3 DIAL (Developmental Indicators for Assessment of Learning (Czdnowski and Goldenbeug, 1972) เป็นแบบวัดพัฒนาการเด็ก 4 ด้าน คือ การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ การใช้กล้ามเนื้อเล็ก ความคิดรวบยอด การสื่อสาร ทดสอบเป็นรายบุคคล ใช้กับเด็กอนุบาล และทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้นำมาดัดแปลงใช้และหาเกณฑ์ของเด็กไทยเรียบร้อยแล้ว เมื่อปี พ.ศ.2531

แบบทดสอบ DDST, DSI และ DIAL ที่กล่าวมานี้ล้วนเป็นแบบทดสอบชนิดอิงกลุ่ม ผลการทดสอบของเด็กแต่ละคนจะถูกนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติ

2.2 แบบประเมิน ระดับเชาวน์ปัญญาของ Raven Progressive Matrices Set

2.3 แบบประเมิน ความก้าวหน้าหรือพัฒนาการของวุฒิภาวะทางสังคม (Vineland Social Maturity Scale)

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นเด็กที่มีปัญหาด้านการเรียนมากกว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ ดังนั้น ครูประจำชั้นหรือครูที่สอนต้องพยายามสังเกตลักษณะที่ผิดปกติและพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กอย่างละเอียด และศรีธา นิยมธรรม (2534:46) ยังกล่าวถึง การตรวจสอบถึงสภาพความพิการของเด็กแต่เนิ่นๆเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการจัดบริการให้แก่เด็ก บ่อยครั้งสามารถบ่งบอกได้ตั้งแต่แรกเกิด หรือในวัยทารก แต่มีสภาพความพิการหลายอย่างที่ไม่อาจเห็นได้ชัด หรือเห็นได้ยาก หรือมองไม่เห็นในวัยต้นของชีวิต จนกว่าจะถึงวัยเด็กตอนต้น และผลการตรวจคัดแยกนี้มีใช้การวินิจฉัยจัดกลุ่มเด็ก หากแต่ใช้ในการส่งเด็กไปทำการประเมินต่อในด้านที่จำเป็น ซึ่งอาจเป็นด้านเดียวหรือมากกว่านั้นก็ได้ตามความเหมาะสม

กาญจนา โกศลพิศิษฐ์กุล (2534:135-136) ได้กล่าวถึง ลักษณะและพฤติกรรมที่แตกต่างจากเด็กปกติที่พึงสังเกตมีดังต่อไปนี้

1. การเรียนด้านวิชาการ มีความสามารถในการเรียนวิชาต่ำกว่าชั้นที่เรียนอยู่ประมาณ 1-1 1/2 ชั้น ในการเรียน 3 ปีแรก ต่อจากนั้นการเรียนจะต่ำกว่าชั้นที่เรียนประมาณ 2 ปี
2. พฤติกรรมอื่นร่วมด้วยคือ
 - 2.1 ขาดความสนใจ หรือตั้งใจเรียนในสิ่งเฉพาะเจาะจง
 - 2.2 มีช่วงสมาธิสั้น
 - 2.3 เปลี่ยนความสนใจง่าย
 - 2.4 ความคิดและอารมณ์แปรปรวนง่าย
 - 2.5 โกรธ ฉุนเฉียว
 - 2.6 ไม่มีความอดทน ไม่รู้จักการรอคอย
 - 2.7 ทำสิ่งต่างๆด้วยความรุนแรงและไม่ถูกกาลเทศะ
 - 2.8 ควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้
 - 2.9 ก่อแค้นการเรียนหรือกิจกรรมของกลุ่ม
 - 2.10 มีความยากลำบากในการปรับตัวเข้ากับสังคม
 - 2.11 เล่นเลื้อย สะเพร่า ซุ่มซำม

- 2.12 มีความยากลำบากในการเรียนรู้หรือเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม
- 2.13 เรียนคณิตศาสตร์ได้น้อยหรือไม่ได้เลย
- 2.14 ทำอะไรซ้ำ ๆ โดยไม่มีจุดมุ่งหมาย
- 2.15 การรับรู้เกี่ยวกับแบบและขนาดรูปทรงไม่ดี

4.1 หลักการสอน และซ่อมเสริมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

จากเอกสารการวิจัยของ ศรีนธร วิทชะสิทธิ์นัท (2535:34-36) กล่าวถึงหลักการและวิธีการดังนี้

หลักการ

1. การสอนซ่อมเสริมระหว่างกิจกรรมประจำวันประมาณ 5 - 10 นาที ในแต่ละกิจกรรม จะช่วยให้เด็กพิการสามารถได้รับการช่วยเหลือแก้ไขสิ่งที่บกพร่องและฝึกทักษะที่จำเป็นต่อการชดเชยความพิการได้อย่างสม่ำเสมอ ภายในขอบเขตที่ครูประจำชั้นเด็กเล็กจะทำได้จริง
2. ผู้ปกครองและ/หรือสมาชิกที่บ้านของเด็กพิการมีบทบาทหน้าที่และความสามารถที่จะร่วมกับครู พัฒนาเด็กพิการตามกำลัง เมื่อได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสม
3. การให้บริการเสริมจากนักวิชาชีพ หรือจากครูภายใต้คำแนะนำจากนักวิชาชีพ หากสามารถจัดหาให้แก่เด็กพิการได้จะช่วยแก้ไขบรรเทาความบกพร่องที่เด็กมีอยู่หรือลดโอกาสเสี่ยงต่อความบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นถ้าไม่ได้รับความช่วยเหลือ

วิธีการ

1. พิจารณาว่าเด็กพิการมีพัฒนาการด้านใดล่าช้ามาก หรือผิดปกติต้องช่วยแก้ไขหรือฝึกทักษะบางอย่างเพื่อชดเชยความพิการของตน
2. ถ้ามีนักวิชาชีพ และ/หรือ นักการศึกษาพิเศษที่สามารถให้บริการแก่เด็กได้โดยตรง ให้ติดต่อและนัดหมายการประสานงาน

3. ถ้านักวิชาชีพ หรือนักการศึกษาพิเศษไม่สามารถให้บริการแก่เด็กโดยตรง แต่สามารถสอนและให้คำแนะนำแก่ครูได้ ให้ติดต่อขอคำแนะนำในการที่จะใช้บริการแก่เด็กด้วยตนเอง

4. ถ้าไม่มีนักวิชาชีพช่วยได้ ติดต่อบุคคลที่คิดว่าอาจจะช่วยให้บริการแก่เด็กทั้งในและนอกเวลาเรียน โดยอาจมาสอนเด็กพิการ โดยเฉพาะหรือมาช่วยคุณชั้นเด็กปกติในขณะที่ครูผู้ใช้รูปแบบซ่อมเสริมเด็กพิการ บุคคลดังกล่าวอาจเป็นครูคนอื่นในโรงเรียน พ่อแม่เด็ก พี่เด็ก อาสาสมัครฯ แล้วนัดหมายการประสานงาน

5. ในกรณีที่ครูผู้ใช้รูปแบบต้องลงมือซ่อมเสริมหรือให้บริการเสริมด้วยตัวเองให้วางแผนหาเวลาซ่อมเสริมระหว่างวันละประมาณ 5-10 นาที ระหว่างแต่ละกิจกรรมที่สัมพันธ์กับด้านของพัฒนาการที่จะซ่อมเสริม เช่น 5 นาที ระหว่างกิจกรรมกลางแจ้ง ให้ฝึกกระโดด และเดินต่อเท้า ซึ่งเป็นพัฒนาการด้านร่างกาย การใช้กลัมน้ำใหญ่ 5 นาที ระหว่างกิจกรรมเล่นตามมุม ให้ฝึกการสังเกตความเหมือนความต่าง โดยใช้ของเล่นที่เด็กเล่น หรือ 10 นาที ก่อนนอน ให้ฝึกพูด เป็นต้น

6. พยายามขอความร่วมมือจากทางบ้านของเด็กในการซ่อมเสริมเพิ่มเติมให้แก่เด็กทุกเย็นที่บ้าน โดยผู้ช่วยซ่อมเสริมอาจเป็น ยาย น้า พี่ พี่เลี้ยงหรือใครก็ได้ที่พอจะมีเวลาและเข้าใจเด็ก กำหนดงานที่จะให้ทางบ้านฝึกให้เด็กให้เฉพาะเจาะจงไปว่า ในแต่ละสัปดาห์ต้องการให้ฝึกอะไรบ้าง เช่น นับ 1-10 กระโดดขาเดียวติดกัน 10 ครั้ง และติดตามซักถามทุกสัปดาห์ว่าเด็กฝึกได้ผลอย่างไร ก่อนกำหนดงานใหม่ในสัปดาห์ต่อไป

4.2 เทคนิคการคุมชั้นเรียนให้ราบรื่น

จากเอกสารการวิจัยของ ศรีนทร วิกษะสิรินันท์ (2535:23-25) กล่าวถึงเทคนิคการคุมชั้นเรียน ซึ่งรวบรวมจากเทคนิคของครูที่ประสบความสำเร็จในการสอนเด็กก่อนวัยเรียนทั้งเป็นเด็กปกติและเด็กพิการประกอบด้วยเทคนิคการสอนเด็กพิเศษที่เสนอแนะไว้ในตำราทางการศึกษาพิเศษต่าง ๆ มีทั้งหมด 17 ประการ ดังนี้

1. ฝึกเรียนรู้บทบาท ฝึกให้เด็กคุ้นเคยและแม่นยำในบทบาทหน้าที่ของตนเอง จนกระทั่งสามารถทำตามบทบาทหน้าที่ของตนได้โดยอัตโนมัติไม่ต้องมีครูคอยกำกับควบคุม
2. สามารถจัดขั้นตอน ฝึกให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นลำดับขั้นและปฏิบัติจนเสร็จเรียบร้อยทีละขั้นก่อนเริ่มทำขั้นต่อไปโดยไม่สับสนหรือสลับขั้น
3. ผ่อนคลายสนุกสนาน สร้างบรรยากาศให้เด็กสบายใจและสนุกสนานด้วยสีหน้าท่าทางที่เป็นกันเอง และมีอารมณ์ขัน ให้เด็กทำกิจกรรมที่ได้เคลื่อนไหวเปลี่ยนอิริยาบถสลับกับกิจกรรมที่ต้องนั่งอยู่กับที่ กิจกรรมแต่ละอย่างต้องสั้น เด็กไม่ทันเบื่อ และเปลี่ยนกิจกรรมไปเรื่อย ๆ หากิจกรรมและสื่อใหม่ ๆ
4. ประสานประสาทสัมผัส พยายามให้เด็กได้มีโอกาสทั้งดู ฟัง ตม สัมผัส ชิม และเคลื่อนไหวไม่จำกัดเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง
5. ชี้ชัดแนวทาง ช่วยจับมือหรือจับส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการฝึกเด็กให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ พุดกระตุ้น ทำท่าทาง สกตัวอย่าง ทำสีหน้าเพื่อบอกให้หรือตีเครื่องหมายเพื่อช่วยให้เด็กจำได้หรือทำกิจกรรมได้ง่ายขึ้น
6. ปลอ่ยวางเมื่อทำได้ เมื่อเด็กทำได้มากขึ้นหรือทำได้ดีแล้ว ค่อย ๆ ถอนความช่วยเหลือ โดยเลิกจับมือ หยุดพุดกระตุ้นหรือทำท่าชี้แนะ และเอาเครื่องหมายที่ช่วยจำออก
7. เสริมกำลังใจตามจังหวะ เมื่อเด็กทำอะไรได้ดี ต้องยกขึ้นมาพุดและชม โดยเฉพาะพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับพฤติกรรมที่ครูกำลังต้องการลดหรือพฤติกรรมที่เด็กกำลังฝึกแต่ยังไม่ติดเป็นนิสัย
8. เมินละผู้ทำไม่ได้ เจตนาแสดงอาการไม่สนใจ ไม่มอง ไม่ได้ยินเมื่อเด็กทำตัวไม่เหมาะสม เช่น ชิงพุด ถามโดยไม่ยกมือ แจ้งเจาะจงสนใจเด็กที่ทำตัวถูกต้อง และชมเชยเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กอื่น ๆ ทำตาม
9. ทำอกที่จนถูกต้อง เมื่อเด็กทำอะไรไม่ถูกต้อง ออย่าปลอ่ยให้ผ่านไปให้เด็กกลับมาทำใหม่จนถูกต้อง ทุกครั้งที่ทำได้ เช่นให้เด็กที่วิ่งแตกแถวกลับไปตั้งแถวเดินมาใหม่ และถ้ายังเดินแตกแถวอีก ก็ต้องกลับไปเดินมาใหม่อีก จนกว่าจะเดินแถวอย่างเป็นระเบียบ

10. ขจัดของเบนสมาธิ ย้ายเด็กออกจากสถานที่หรือสถานการณ์ที่แย่งความสนใจ เช่น ย้ายเด็กที่ชอบเล่นของที่วางไว้ใกล้มือไปนั่งที่อื่น หรือเก็บของที่เด็กรู้จักเล่นขึ้นจนกว่าเด็กจะทำกิจกรรมเสร็จหรือจนกว่าเลิกเรียน

11. เตือนสติตัดต้นไฟ ถ้าเด็กเริ่มทะเลาะวิวาทหรือแสดงพฤติกรรมที่สื่อว่าจะเริ่มรวนไม่เชื่อฟัง ให้เปลี่ยนกิจกรรม เบนความสนใจเด็ก หรือแยกเด็กออกไปอยู่ในที่สงบ เพื่อให้อารมณ์ของเด็กสงบลง

12. โยงใยประสบการณ์ หมั่นถามหรือชี้แนะให้เด็กนำสิ่งที่เคยเรียนรู้มาสัมพันธ์กับสิ่งใหม่ เห็นความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งที่โรงเรียน และที่บ้าน และรู้จักนำสิ่งที่เรียนรู้ที่โรงเรียนไปใช้ที่บ้าน

13. ให้งานอย่าปล่อยว่าง จัดกิจกรรมให้เป็นขั้นตอนที่เข้าใจง่ายและเตรียมสื่อให้ง่ายต่อการที่เด็กจะทำกิจกรรมได้ด้วยตัวเอง ต้องจัดกิจกรรมสลับและหาสื่อให้มากพอที่เด็กจะไม่ต้องคอยให้ถึงรอบของตอนนานเกินไป รวมทั้งมีกิจกรรมต่อไปหรือกิจกรรมสำรองสำหรับเด็กที่ทำกิจกรรมเสร็จเร็วคอยไว้เสมอ

14. ย้ำเพื่อสร้างนิสัย ทบทวนสิ่งที่ได้สอนไป และสิ่งที่เด็กได้ฝึกไปอยู่เสมอจนกว่าเด็กจะสามารถทำได้โดยอัตโนมัติโดยเฉพาะบทบาทหน้าที่ประจำวัน

15. ต่างฝ่ายต่างปรับตัว ปรับเนื้อหา กิจกรรม และสื่อให้ตรงกับความต้องการของเด็กมากขึ้น เมื่อรู้จักเด็กดีขึ้นเรื่อย ๆ ดัดแปลงกิจกรรมและสื่อให้ท้าทายน่าสนใจ สอดคล้องกับระดับพัฒนาการของเด็กที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ รวมทั้งหมั่นจัดชั้นเรียน และอาคารสถานที่ให้เหมาะสมกับระดับความสามารถที่เพิ่มขึ้นของเด็ก

16. รักเด็กที่ทุกคน แสดงความรักใคร่ ห่วงใยพูดถึงเรียกถามและชมเชยเด็กอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะเด็กที่เงิบ ๆ ไม่เด่นหรือด้อยด้านใดเป็นพิเศษ

17. เสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติต่อเด็กตามที่ได้บอกไว้หรือตกลงร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ไม่ใช่ตามอารมณ์ครู

5. สถาบันหรือหน่วยงานที่สอนและฝึกอบรมเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิจัยกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมดมี 6 สถาบัน 9 หน่วยงาน คือ

5.1 สถาบันภาคเอกชน จำนวน 2 หน่วยงาน

5.1.1 บ้านพิณเพลิน อยู่เลขที่ 147 ซอยทรงสะอาด ถ.วิภาวดี 20 หลังที่พัก แพลดไทยรัฐ ห่างจากถนนใหญ่เข้าไปอีกประมาณ 1 กิโลเมตร โทรศัพท์ 2775063 ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อ เป็น สมาคมรวมปัญญาคนพิการ รับผิดชอบ 5 ขวบ - 8 ขวบ ชนิดปัญญาอ่อนระดับน้อยถึงระดับหนัก มาก อยู่ประจำและไปกลับ

5.1.2 บ้านเฟื่องฟ้า เลขที่ 296 ซอยสวนอ้อย ซอย 4 กทม. รับผิดชอบ 4-10 ปี ทั้งประจำและไปกลับ ปัจจุบันเลิกกิจการแล้ว (ตั้งแต่ธันวาคม 2535)

5.2 สถาบันภาครัฐบาลของกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 1 แห่งคือ

โรงพยาบาลราชานุกูล เป็นโรงพยาบาลพิเศษเฉพาะที่ตั้งขึ้นสำหรับให้บริการแก่บุคคล ปัญญาอ่อน เริ่มก่อตั้งเมื่อ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2503 และได้กระทำพิธีเปิดทางการ โดย ฯพณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2505 ตั้งอยู่เลขที่ 4737 ถ.ประชาสงเคราะห์ ดินแดง เขตห้วยขวาง ก.ท.ม โทร 2454601-5

วัตถุประสงค์ของโรงพยาบาล

1. ให้บริการในการตรวจ วินิจฉัย ป้องกัน บำบัดรักษาบุคคลปัญญาอ่อน
2. ให้การส่งเสริมในการกระตุ้น พัฒนาการด้านทักษะต่าง ๆ แก่เด็กปัญญาอ่อน

ในระยะเริ่มแรก

3. ให้การส่งเสริมฟื้นฟูสมรรถภาพ ทางกาย การแพทย์ การศึกษา สังคม และอาชีพ
4. ให้ความรู้และปรึกษาแนะนำแก่ผู้ปกครอง
5. ค้นคว้าวิจัย
6. เป็นแหล่งกลางในการฝึกอบรมและให้ความรู้ทางด้านปัญญาอ่อนแก่แพทย์

ประจำบ้าน นักศึกษาแพทย์ พยาบาล และบุคลากรทางการแพทย์ และประชาชนทั่วไป

หลักเกณฑ์ในการรับเด็ก

1. โรงพยาบาลรับเด็กปัญญาอ่อนตามระเบียบการของโรงพยาบาลตั้งแต่อายุ 1 ปี 6 เดือน - 18 ปี
2. มีรับไว้ประเภทประจำและประเภทไปกลับ
3. มีจำนวนเด็กภายในโรงพยาบาล 610 คน ต่อวัน
4. ให้บริการกระตุ้นพัฒนาการแก่เด็กปัญญาอ่อน ตั้งแต่แรกเกิดอายุ 0-4 ปี
5. ก่อนรับไว้จะต้องผ่านการตรวจวินิจฉัยจากคลินิกคนไข้ภายนอกของ

โรงพยาบาลเรียบร้อยแล้ว

การให้บริการของโรงพยาบาล

1. ทางกายภาพ

1.1 ฝ่ายผู้ป่วยนอก

- 1.1.1 ให้การตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์
- 1.1.2 ทดสอบทางจิตวิทยา
- 1.1.3 กระตุ้นพัฒนาการเด็กปัญญาอ่อนตั้งแต่วัยเริ่มแรก (อายุ (0-4 ปี)

1.1.4 แก้ไขพฤติกรรมและการบำบัดทางจิตวิทยา

1.1.5 ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครอง

1.2 ฝ่ายผู้ป่วยใน

- 1.2.1 รักษาภาวะปัญญาอ่อนที่เกิดจากสาเหตุที่ป้องกันได้
- 1.2.2 ให้การรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยด้วยโรคทางกาย
- 1.2.3 ฝึกอบรมแก่เด็กปัญญาอ่อนทุกระดับ
- 1.2.4 ฟื้นฟูสมรรถภาพในระยะเริ่มแรกแก่เด็กปัญญาอ่อนก่อน

วัยเรียนอายุ 4-6 ปี

2. การแก้ไขฟื้นฟูสมรรถภาพ

2.1 ฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์

2.1.1 กายภาพบำบัด

2.1.2 อรรถบำบัด

2.1.3 กิจกรรมบำบัด

2.1.4 ฝึกทักษะด้านการช่วยเหลือตนเอง

2.2 ฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา มีชั้นเรียนพิเศษตั้งแต่ระดับชั้น

อนุบาลถึงชั้นประถมศึกษา 6

2.2.1 กิจกรรมการเรียน

2.3 การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม

2.3.1 การฝึกปรับตัวเพื่อการดำรงชีวิตในสังคม

2.3.2 ฝึกทักษะทางสังคม

2.4 การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ

2.4.1 มีการฝึกอาชีพต่าง ๆ ให้แก่บุคคลปัญญาอ่อน ตามความ

สามารถของแต่ละคน

2.4.2 ฝึกอาชีพชาย บางพูน

2.4.3 ฝึกอาชีพหญิง

2.4.4 ฝึกงานบ้าน

2.4.5 ฝึกงานเกษตร

3. การบริการปัญญาอ่อนชุมชน

3.1 โครงการปัญญาอ่อนชุมชน ออกเยี่ยมบ้านและให้คำแนะนำแก่ครอบครัว

3.2 ศูนย์พัฒนาเด็กראชาณกุล สำหรับเด็กปัญญาอ่อนวัย 0-6 ปี

3.3 ศูนย์ปัญญาอ่อนดินแดงสำหรับเด็กปัญญาอ่อนวัย 4-12 ปี

5.3 สถาบันภาคีรัฐบาลของกระทรวงมหาดไทย จำนวน 1 แห่ง คือ

สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา ตั้งอยู่เลขที่ 78/6 หมู่ 1 ถนนติวานนท์ ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120 โทร 5836815 จากถนนใหญ่ เข้าซอยอีกประมาณ 300 เมตร

วัตถุประสงค์ เพื่อให้การอุปการะ สงเคราะห์ และฟื้นฟูเด็กพิการทางสมอง และปัญญาอ่อน ตั้งแต่อายุแรกเกิด ถึง 7 ปี ที่ครอบครัวประสบปัญหาเดือดร้อน เกเร เร่ร่อน พลัดหลง ไร้ญาติขาดที่พึ่ง โดยรับเข้าอยู่ประจำในสถานสงเคราะห์

ลักษณะงานที่ทำ เพื่อให้การสงเคราะห์ฟื้นฟู และปรับสภาพเพื่อให้เด็กช่วยเหลือตัวเองในกิจวัตรประจำวันให้มากที่สุด

5.4 มูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ ตั้งอยู่เลขที่ 4739

ถนนดินแดง แขวงสามเสนใน เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10400 โทร 2452643 2453954
จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ 2505

มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อช่วยฝึกอบรมและให้การศึกษาแก่คนปัญญาอ่อน
2. เพื่อสำรวจและศึกษาค้นคว้าภาวะการบกพร่องทางสติปัญญาของคนปัญญาอ่อน เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา การแพทย์ และการป้องกัน
3. เพื่อร่วมมือประสานงานกับหน่วยราชการ และองค์กรอื่น ๆ ทั้งในและนอกประเทศในอันที่จะส่งเสริมกิจการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มีปัญญาอ่อน และการบริการในด้านการศึกษามูลนิธิได้จัดตั้งหน่วยให้บริการทางการศึกษาพิเศษแก่เด็กปัญญาอ่อน จำนวน 3 แห่ง ดังนี้

5.4.1 โรงเรียนปัญญาคุณิกร ตั้งอยู่ที่ซอยเทศบาลนฤบาล ประชาณีเวศน์ 1 ถนนประชาชื่น ริมคลองประปา บางซื่อ กรุงเทพฯ โทรศัพท์ 5895762 โดยรับให้การศึกษาแก่เด็กปัญญาอ่อนระดับพอเรียนได้ มีเซวปัญญาระหว่าง 50-70 อายุตั้งแต่ 4-18 ปี โดยให้การศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงระดับ 6 รับเด็กประเภทไป-กลับ

5.4.2 โครงการประกาศาปัญหา ตั้งอยู่เลขที่ 33 หมู่ 14 เส้นขนาน ทางหลวงหมายเลข 338 ตอนบางกอกน้อย คลิ่งชัน กม.6 105 เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ โทรศัพท์ 4486510 รับให้การฝึกทักษะแก่เด็กปัญญาอ่อนก่อนวัยเรียนซึ่งเป็นปัญญาอ่อน ขนาดหนักและปานกลาง (ระดับเข้าวัยปัญญาตั้งแต่ 25 ขึ้นไป) อายุ 3-16 ปี โครงการนี้มุ่งที่จะศึกษาค้นคว้าหาวิธีการสอนที่เหมาะสมแก่เด็กปัญญาอ่อนทุกระดับ และฝึกครูสอนเด็กปัญญาอ่อนให้มีสมรรถภาพสูงรับเด็กเป็นประเภทไป-กลับ

5.4.3 ศูนย์พัฒนาเด็กพิเศษก่อนวัยเรียนในชุมชนบางเขน ตั้งอยู่ในบริเวณ โรงเรียนชุมชนบางเขน ทางเข้าจากสะพานใหม่ดอนเมือง กรมทหารอากาศ เข้าซอยลึกประมาณ 5 กิโลเมตรถึงคลอง 5 โทรศัพท์ 5317721 รับเด็กปัญญาอ่อนระดับพอเรียนได้ อายุ 4-10 ปี ประเภทไป-กลับ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าโรงเรียนการศึกษาพิเศษ

นอกจากด้านการศึกษาแล้ว มูลนิธิยังจัดให้มีการฝึกอาชีพ โดยจัดตั้งโรงงานใน อารักษ์ชั้นในบริเวณโรงเรียนปัญญาพิการ เพื่อจัดหางานอาชีพที่ไม่ต้องใช้ทักษะมากมายให้แก่เด็ก วัยรุ่นปัญญาอ่อนที่พ้นวัยเรียนแล้ว (อายุ 18 ปี ขึ้นไป) เพื่อให้บุคคลปัญญาอ่อนมีโอกาสได้ใช้ชีวิต อย่างเป็นประโยชน์ และมีรายได้บ้างเช่น งานประกอบชิ้นส่วนของเล่นพลาสติก งานติดปะกระเบื้อง โคมเสด เป็นต้น

ในด้านสงเคราะห์ครอบครัว มีบริการเยี่ยมบ้านและแนะนำวิธีรับเลี้ยงดูแลเด็กปัญญาอ่อน การแก้ไขพฤติกรรม บริการส่งต่อ ทดสอบเข้าวันปัญญาเพื่อรับการศึกษาพิเศษ หรือรับบริการจาก หน่วยงานที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังให้การช่วยเหลือด้านปัจจัย 4 ค่าเลี้ยงดูตลอดจนการให้ยืมเงิน เพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพ แก่ครอบครัวบุคคลปัญญาอ่อนที่มีฐานะยากจน ไม่สามารถช่วยตนเองได้

ในด้านวิชาการ ส่งเสริมการเพิ่มพูนความรู้ ทางวิชาการแก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับคนปัญญาอ่อน โดยสนับสนุนให้มีการจัดสัมมนา การอบรมให้ความรู้ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้ด้าน ปัญญาอ่อน แก่บุคคลทั่วไปและผู้ปกครองบุคคลปัญญาอ่อน เพื่อให้มีความรู้ในเรื่องการดูแลบุตรหลาน ที่เป็นปัญญาอ่อน ทางสื่อมวลชนต่าง ๆ

5.5 สถาบันแสงสว่าง ตั้งอยู่เลขที่ 55 ซอยสันติสุข สุขุมวิท 38 พระโขนง กรุงเทพฯ 10110 โทร 391-6809 เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อ 24 มิถุนายน 2528 จำนวน 1 แห่ง

แนวความคิดในการดำเนินงานของสถาบันแสงสว่าง

1. เด็กที่เกิดมาไม่ว่าจะเป็นเด็กชาติใดหรือเด็กที่มีความแตกต่างจากเกณฑ์ปกติก็ตาม ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะได้รับการส่งเสริมให้มีพัฒนาการสูงสุด ตามความสามารถเท่าที่จะเป็นไปได้
2. ส่งเสริมให้เด็กแต่ละคน ใช้ความสามารถของตนเองให้มากที่สุดรู้จักพึ่งตนเองเป็นอิสระ และมีความรู้สึกว่าเป็นบุคคลที่มีค่าผู้หนึ่งในสังคม
3. เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน วิธีการฝึกอบรมเด็กจึงจัดเป็นแผนการเรียนรายบุคคล
4. ส่งเสริมผู้ปกครองและครอบครัวให้มีบทบาทหน้าที่ มีความรับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม
5. หลักสำคัญในการจัดโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ คือการช่วยเหลือตัวเองให้มากที่สุดตามศักยภาพ และการกระตุ้นพัฒนาการการเรียนรู้ในวัยเด็กเล็ก

ขอข่ายการให้บริการ

1. จัดโปรแกรมการเรียนการสอนประเภท ไปกลับ เพื่อกระตุ้นและฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา แก่เด็กพิเศษทุกประเภท อายุระหว่าง 2 - 18 ปี โดยการแบ่งกลุ่มตามความสามารถ
2. จัดบริการสำหรับผู้ปกครอง อาทิ จัดบริการให้คำปรึกษา แนะนำผู้ปกครอง เกี่ยวกับปัญหา การอบรม เลี้ยงดูลูก การแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรมของลูก ตลอดจนส่งเสริมความสัมพันธ์ ความเข้าใจอันดีต่อกัน ในครอบครัวที่มีเด็กพิเศษ
3. จัดการบำบัดเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่ต้องการฟื้นฟูสมรรถภาพเฉพาะด้านอาทิ กายภาพบำบัด อรรถบำบัด (ฝึกพูด) การกระตุ้นพัฒนาการ ในเด็กเล็ก (early stimulation)

4. อบรมและฝึกงานให้กับพี่เลี้ยงของเด็ก ให้รู้จักการปฏิบัติต่อเด็กและการเลี้ยงดู
เมื่อเด็กอยู่บ้าน ให้สอดคล้องกับวิถีปฏิบัติของโรงเรียน

5. ร่วมมือในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มความสามารถ

5.6 สมาคมเพื่อบุคคลปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทย ตั้งอยู่เลขที่ 18 ซอยสวัสดิ์อำนวยวนเวช
ถนนประดิพัทธ์ 3 เขตพญาไท โทรศัพท์ 271-4724 เริ่มก่อตั้งเมื่อ 26 มกราคม 2526 จำนวน 1 แห่ง
วัตถุประสงค์ของสมาคม

1. เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสามัคคี ความสัมพันธ์อันดีต่อกันเพื่อแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นในการให้บริการแก่บุคคลปัญญาอ่อน

2. ส่งเสริมสวัสดิภาพของบุคคลปัญญาอ่อน

3. พกษะสิทธิของบุคคลปัญญาอ่อนที่พึงได้รับตามกฎหมาย

4. ให้ความร่วมมือและประสานกับโรงพยาบาลราชานุกูลองค์การรัฐบาล

รวมทั้งสมาคมผู้ปกครองบุคคลปัญญาอ่อนท้องถิ่น ทั้งในและนอกประเทศ เป็นต้น

ขอบเขตการให้บริการ

1. บริการในกลุ่มสมาชิก

1.1 บริการแนะนำและให้คำปรึกษาในการดูแลและฝึกอบรมเด็กปัญญาอ่อน

1.2 บริการแนะนำและให้คำปรึกษาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิต่าง ๆ

ของบุคคลปัญญาอ่อน

1.3 เผยแพร่ความรู้โดยจัดพิมพ์เอกสาร

1.4 รับผิดชอบบุตรหลานสมาชิกที่เป็นปัญญาอ่อนขนาดปานกลางและขนาด

หนัก อายุระหว่าง 4-8 ปี ประเภทไปกลับ

2. บริการแก่สาธารณะ

2.1 เผยแพร่ความรู้เรื่องปัญญาอ่อนและการป้องกันภาวะปัญญาอ่อน

แก่ประชาชนทางสื่อมวลชนเป็นครั้งคราว

2.2 สันนิษฐานกิจกรรม การบริการของรัฐและองค์การอาสาสมัครในการ

ป้องกัน ความพิการ

(กองวิชาการ กรมประชาสงเคราะห์ 2530)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

6.1 งานวิจัยภายในประเทศ

อารี วัลยเสวี และคณะ (2523 : 247) พบว่าปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและด้านพัฒนาการของเด็ก ได้แก่

1. ภาวะโภชนาการ
2. การติดเชื้อ และการเจ็บป่วยเรื้อรัง
3. ปัจจัยสิ่งแวดล้อม
 - 3.1 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
 - 3.2 ปัจจัยทางสังคม และเศรษฐกิจ
 - 3.3 ปัจจัยทางจิตใจ
4. กรรมพันธุ์ และปัจจัยก่อนคลอดอื่น ๆ
5. ความผิดปกติที่มีมาแต่กำเนิด
6. ความผิดปกติของระบบต่อมไร้ท่อ

การเรียนการสอนที่มุ่งเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก มากกว่าที่จะมุ่งทางเนื้อหาวิชาเป็นการฝึกเตรียมความพร้อม เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และประสบการณ์โดยตรง (อ้างถึงใน ลิซ่า กันธมาลา 2529 : 22) โดย

1. กิจกรรม (Activities) จะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและสนองความต้องการที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ซึ่งก็จะจัดให้เด็กเลือกเล่นตามเสรี

2. การเล่น การเล่นมีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะเด็กจะมีประสบการณ์ในการเล่น การเห็น การสัมผัสการเรียนรู้ ควรใช้เวลาเด็กในการเล่นมาก และควรให้เป็นเวลาเล่นโดยเสรี ซึ่งจะใช้คำสั้นว่า เวลาสำหรับกิจกรรม หรือการทำงานของเด็ก (activities time)

ในการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย ควรจะให้คำนี้ถึงระยะเวลาในการสอนประจำตามปกติ จะใช้เวลาประมาณ 30 ถึง 40 นาที (สมิตรา เจณณวสิน 2530 : 20)

ทิพพาพร บัญชรเทวกุล (2523 : บทคัดย่อ) กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอน คือขาดอุปกรณ์ทางที่จำเป็นสำหรับการสอน ซึ่งครูเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเตรียมและเลือกใช้วัสดุทัศนวัสดุ และครูส่วนใหญ่ในโรงเรียนเด็กปฐมวัยจะใช้วัสดุทัศนวัสดุประเภทบัตรคำ รูปภาพมากที่สุด รองลงมาคือบัตรภาพ และกระดานดำ ส่วนวัสดุทัศนวัสดุมีปริมาณการใช้น้อยที่สุด คือ กระดานนิเทศ

สมิตรา เจณณวสิน (2530:28) ศึกษาความเข้าใจในการฟังของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาพบว่า กลุ่มที่เสนอด้วยการ์ตูนสัญลักษณ์ของจริง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่เสนอด้วยหนังสือการ์ตูนสัญลักษณ์เลียนของจริง

พิศิษฐ์ ไตรรัตน์ผดุงผล (2528 : 102) ได้ศึกษาเด็กปฐมวัยประเภทพอเรียนได้ถึงการศึกษาความสามารถทางร่างกายพบว่า ผู้ที่มีความสามารถทางร่างกายสูงหรือต่ำไม่จำเป็นต้องมีความสามารถทางสติปัญญาสูงหรือต่ำไปด้วยคือ ความสามารถทางกลไกของร่างกายไม่สัมพันธ์กับความสามารถทางสมอง

อัญชลี หมั่นสังข์ (2528 : 45) ได้ทำการทดลองให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 คน ที่สามารถเขียนพยัญชนะและสระได้ แต่ไม่สามารถเขียนเป็นคำได้ถูกต้อง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน โดยกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง จะได้รับการสอนแบบเดียวกัน แต่กลุ่มทดลองจะได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถต่อการสะกดคำได้ถูกต้อง ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองสามารถเขียนสะกดคำได้ถูกต้องโดยเฉลี่ย 3.67 คำ เป็น 15.67 คำ จากทั้งหมด 25 คำ มากกว่ากลุ่มควบคุมโดยเฉลี่ย 4 คำ เป็น 8 คำ จากทั้งหมด

25 คำ แสดงว่า การใช้ระบบการเสริมแรงด้วยเบียร์รถสามารถเพิ่มความสามารถในการสะกดคำของเด็กปัญญาอ่อนที่สามารถเรียนได้

ประนอม ประเสริฐศรีศักดิ์ (2523 : บทคัดย่อ) กล่าวถึงการใช้ตัวแบบและการเสริมแรงทางบวกช่วยเพิ่มพฤติกรรมการถามและตอบคำถามของผู้รับการทดลองได้

6.2 งานวิจัยจากต่างประเทศ

เคิร์ก (Kirk: 1979) ได้ทำการศึกษาและรายงานว่าการฝึกเด็กปัญญาอ่อนควรเริ่มฝึกตั้งแต่แรกเกิด ไม่ควรเริ่มเมื่ออายุเด็กเกิน 7 ปี ถ้าวัย 7 ปี ย่อมแก่เกินไปที่จะฝึกแล้ว

มาโลน (Malone : 1990) ได้ทำการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาว่า เมื่อเด็กมาโรงเรียนจะสามารถเรียนรู้และพัฒนาการเล่นที่สลับซับซ้อนยิ่งขึ้นและเล่นได้นานกว่าอยู่ที่บ้าน

วิทแมน (Whitman 1987 : 213-223) ได้ศึกษาถึงการสอนเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาว่าการสอนเด็กให้รู้จักการช่วยเหลือตนเองจะเห็นผลดีกว่าการสอนในด้านวิชาการต่าง ๆ เนื่องจากเด็กจะเกิดความตั้งใจ เพราะการกระตุ้นที่ได้รับจากผู้สอน

เมทสัน (Matson 1990:361-378) ได้ประสบความสำเร็จในการสอนเด็กปัญญาอ่อนก่อนวัยเรียนกลุ่มหนึ่งให้เกิดการปรับตัวในการช่วยเหลือตนเองได้ โดยการฝึกอย่างมีขั้นตอน และมีแบบอย่าง และการให้แรงเสริมทางสังคม ตรงกับ Kephart เขาเน้นการฝึก ที่จะได้ผลจะต้องตามความสามารถขั้นพื้นฐานมากกว่าที่จะฝึกความชำนาญนั้นโดยตรง

โซลาซี (Soraci 1987 : 137-151) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการแสดงออกอย่างน่าทึ่งของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เขาได้ใช้สิ่งเร้าทำให้เด็กเลือกรูปแบบสี หรือขนาด แต่เด็กกลับแสดงออกตรงกันข้ามกับสิ่งเร้า นั้น และการเรียนรู้ในเรื่องดังกล่าว จะคงอยู่นานถึง 6 อาทิตย์

ราเวอร์ (Raver 1986 : 314-321) ได้ศึกษาถึงการสอนเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจะสามารถเรียนรู้การอ่านคำเมื่อบัตรคำนั้นเป็นสิ่งที่เด็ก ๆ ต้องใช้ใน

การพูด และทักษะการพูดจะดีขึ้นพร้อมกับเด็กสามารถนำคำนั้นไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ ซึ่ง Bryant J Cratty กล่าวว่า ความสัมพันธ์ของตาและมือจำเป็นสำหรับการเรียนในห้องเรียน และเป็นสิ่งที่ฝึกได้ (Myers 1976 : 327)

คิม ยอง เท (Kim Yong Tae 1991 : 45-47) ได้ศึกษาถึงการสอดแทรกความเข้าใจทางด้านภาษาของเด็กปัญญาอ่อนที่มีรูปแบบที่แน่นอนจะสามารถทำให้เด็กเข้าใจโครงสร้างของคำดีกว่า พูดได้มากกว่าที่จะเรียนรู้เองตามธรรมชาติ

ทินเกอร์ (Tingey 1991 : 15-26) ได้ศึกษาพบว่า พัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญากลุ่ม ดาวน์ ซินโดรม ซึ่งมีการเรียนรู้คล้ายคลึงกับเด็กปกติในด้านการปรับตัวทางสังคม แต่ความแตกต่างหลังอายุ 3 ขวบจะเป็นด้านการเรียนรู้และการสื่อความหมายจะช้ากว่าเด็กปกติมาก ซึ่ง Tarnopal (1969 : 217) ได้กล่าวถึง การล่าช้าในการพัฒนาการด้านใดก็ตาม จะมีผลบั่นทอนความสามารถของเด็กที่จะปรับสภาพตามสิ่งแวดล้อม และความสามารถที่จะเรียนรู้ในอัตราเท่ากับเด็กอื่น ดังนั้น การที่จะช่วยให้เด็กเหล่านั้นพัฒนาไปด้วยอัตราสูงสุดของเขาก็ต้องรู้ว่าเขาล่าช้าหรือบกพร่องด้านใดบ้าง เพื่อที่จะนำข้อมูลมาช่วยส่งเสริมพัฒนาการได้ถูกต้องแน่นอนขึ้น

วัตกิน (Watkins 1990 : 273-288) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสอนเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจำนวน 35 คน ที่ได้รับการฝึกสอนจากหลักสูตร 10 เรื่อง จากครูสอนรวมกับการเรียนโดยใช้วิดีโอ และเปรียบเทียบกับการเรียนจากวิดีโออย่างเดียว พบว่า การสอนจากครูและวิดีโอให้ผลในการพูดและความเข้าใจของเด็กได้ดีกว่า ตรงกับ เดล (Dale (1969 : 53) กล่าวว่า โสตทัศนวัสดุช่วยให้เกิดความจำ จำได้นาน มีความเข้าใจเพิ่มขึ้น ใช้เวลาน้อยลง และผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน

วอเรน (Warren 1989 : 478-461) ได้ทดลองสอนเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นกลุ่ม 3 คน โดยใช้ท่าทางและการพูดแสดงต่อเด็ก ปรากฏว่าเด็กสามารถเรียนรู้ และตอบสนองการถามได้ถูกต้อง

โจนปริง (Jobling 1988 : 119-124) ได้ทำการศึกษาดังการเล่นที่สามารถรับรู้
ได้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโดยผู้สอนอาจเปลี่ยนการเล่นให้เป็นการทำงานไปด้วย ซึ่ง
เด็ก ๆ ทำงานร่วมกันก็จะเกิดผลดีกว่าการเล่นแต่อย่างเดียว

สโปเดค (Spodek 1972 : 202-213) มีความเชื่อว่ากิจกรรมการเล่นเพื่อการ
ศึกษาถ้าครูสามารถนำมาใช้กับการเรียนการสอนของเด็กได้อย่างเหมาะสมแล้วจะเป็นประโยชน์
ต่อการพัฒนาของเด็กมาก

จากงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็ก
ก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นการนำเด็กเข้าสู่สังคม มีการดำเนินชีวิตการเรียนรู้อัน
การอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อให้เด็กมีสภาพแวดล้อมเช่นเดียวกับเด็กปกติ และเด็กจะได้รับผลดีเกี่ยวกับ
พัฒนาการทางด้านต่าง ๆ อันจะส่งผลให้เด็กเติบโตเป็นพลเมืองดี มีความสามารถปฏิบัติตนเป็น
ประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมต่อไปได้